

ГИМНАСТИЧКИ ЦЕНТАР У НИШУ**GYMNASTIC CENTRE IN NIŠ**Невена Чарапић, *Факултет техничких наука, Нови Сад***Област – АРХИТЕКТУРА И УРБАНИЗАМ**

Кратак садржај – Рад се бави реконструкцијом и доградњом постојећег објекта. Спроведено истраживање имало је за циљ да дође до оптималног функционалног и обликовног решења објекта за промоцију спорта и психо-физички развој младих, поштујући принципе одрживости. Резултат истраживања представљен је пројектом Гимнастичког центра у Нишу.

Кључне речи: Архитектонско пројектовање, Доградња, Реконструкција, Гимнастички центар

Abstract – The paper addresses the extension and reconstruction of the existing building. The conducted research aimed to obtain the optimal functional solution and form of a building for promoting sport and for good psycho-physical development of youth, respecting the principles of sustainability. The result of a research is presented as the project of the Gymnastic Centre in Niš.

Keywords: Architectural design, Reconstruction, Building extension, Gymnastic centre

1. УВОД

Гимнастика је један од базичних спортова и основно средство и метода физичког васпитања. Њу одликује изузетна укомпонованост моторичких вештина са способностима попут: снаге, спретности, флексибилности, координације покрета, брзине и грациозности. Гимнастика је основа свих спортова и неопходна је за правилан физички, али и психички развој деце. Под самим појмом гимнастика може се подразумевати вештина извођења кретања на одређени начин и са јасно дефинисаним циљем. Међутим, гимнастика као спорт, односно спортска гимнастика, представља такмичење на справама у мушкој и женској (било екипној или појединачној) конкуренцији.

Простори у којима се изводи спортска гимнастика се могу поделити на такмичарске и тренажне сале. Такмичарске гимнастичке сале су дефинисане Правилима ФИГ-е (Међународна гимнастичка федерација) и њихова поставка захтева прилично велик простор и димензије сале, 60x34 m, али и подизање на посебно уређен подијум висине 70 cm. Тренажне гимнастичке сале су условљене димензијама справа па тако, због кругова, морају имати

НАПОМЕНА:

Овај рад проистекао је из мастер рада чији ментор је била др Ивана Мишкељин.

минималну висину од 5,5 m, затим минималну дужину од 20 m, због залета за прескок, и минималну ширину од 12 m, због активне површине партера.

1.1. Предмет истраживања

Истраживање је фокусирано на анализу различитих фактора који могу директно утицати на обликовање простора за бављење спортском гимнастиком. Као најутицајнији фактори, анализирана је условљеност објекта у погледу димензија и функције, али и утицај спорта на комплетан психо-физички развој омладине и на који начин архитектура објекта у томе учествује.

1.2. Циљ истраживања

Спроведено истраживање за циљ има да дође до оптималног функционалног и обликовног решења објекта који ће, поштујући принципе одрживости, својом архитектуром успети да допринесе промоцији спорта и психо-физичком развоју младих.

2. АНАЛИЗЕ**2.1. Анализа простора за извођење спортске гимнастике**

У античкој Грчкој, формирала су се вежбалишта која су названа гимназија (изведено од придева *gimnos* = го, голишав). То су били отворени простори, окружени парковима, тремовима, купатилима и другим зградама, у којима су се изводиле физичке вежбе, а касније се ту одржавала и настава за омладину. Кроз историју, гимнастика се изводила углавном на отвореним просторима. Популаризацијом спорта и спортске гимнастике јавља се потреба за изградњом фискултурних, тј. гимнастичких сала у како би се она могла вежбати у свим временским условима. Развојем друштва и неимарства, крајем XIX века, за то се стичу услови па се тако вежбаонице углавном премештају у затворен простор.

Данас, када је гимнастика један од популарнијих спортова, сале делимо на такмичарске и тренажне. Димензије тренажне сале су условљене димензијама гимнастичких справа па њихове димензије никако нису занемарљиве да би се могле имплементирати у било који објекат. Осим у смислу опремљености справама, тренажна сала треба да буде адекватно опремљена и у смислу климатизације и вентилације, тј. грејања и осунчаности, као и адекватним осветљењем. Од важности је такође и сама позиција објекта у урбанистичком погледу. У том смислу, објекат треба позиционирати даље од индустријске

зоне, аеродрома, ауто-пута и сл. а по могућству близу већих зелених површина, како би се спортистима обезбедио што чистији ваздух и што мање буке. Објекти који се формирају као тренажни центри, поред главне тренжне сале требају да садрже и друге сале и просторије.

2.2. Анализа спорта деце и младих код нас – актуелно стање и перспективе

Бављење спортом код младих није аутоматски повезано са позитивним или негативним утицајем на психофизички развој и здравље учесника. Различита истраживања изведена последњих пар деценија недвосмислено су показала да постоји реална опасност да негативни ефекти бављења спортом на дечијем узрсту превађају позитивне и спорт постане реална опасност за здравље и психолошку добробит деце и младих уколико се рад са децом и младим спортистима обавља исто као и рада са одраслим и врхунским спортистима, тј. уколико су циљеви и генерална филозофија дечијег спорта исти са циљевима који постоје у спорту одраслих. Да би се то избегло, по мишљењу Смолла и Лефевреа (Smoll, F. L. и Lefebvre, M. L.) [2], спорт младих мора да се базира на хуманистичком приступу или хуманистичким филозофским поставкама које га виде у функцији васпитања, развоја и здравља, а не на моделу или филозофији спорта одраслих у коме је такмичарски резултат, односно победа мерило свих ствари.

Данас је све присутнија тенденција раног укључивања деце у тренажни и такмичарски процес за који она нису довољно зрела нити на прави начин припремљена. Поред унутрашње, урођене потребе за игром, забавом, надметањем и изазовом, децу у спорт води и индиректан утицај породице, тј. позитиван став родитеља према спорту, њихово вредновање спорта, наглашавање његових позитивних утицаја [1]. Млади спортисти дневно на тренингу проведу у просеку око 2 сата, а одрасли спортисти недељно тренирају у просеку 10 пута или нешто више од 22 сата.

Постоје различити типови напуштања спорта. Према [4], као два главна разлога за напуштање спорта деца наводе: 1. недостатак забаве и 2. конфликт са другим интересовањима. Сугестије које Голд и Хорн (Gould, D и Horn, T.) [3] дају за структурирање спортске средине ради задовољења мотива за бављење спортом: 1. обезбедити могућности за развој спортских вештина; 2. обезбедити да тренинзи и такмичења буду забавни; 3. задовољити потребу за дружењем; 4. учинити тренинге и такмичења узбудљивим; 5. развити реалистичне погледе на успех; 6. обезбедити услове за стицање физичке кондиције.

Један гимнастички центар би требало обликовати и тако да подстиче игру и забаву, да садржи и просторе за дружења а не само вежбање, да својим дизајном оснажује спортски дух и фер-плеј а умањује претерану компетитивност и неспортско понашање, и да се у њему сви спортисти осећају сигурно и као део заједнице.

3. ПРОЈЕКАТ ГИМНАСТИЧКОГ ЦЕНТРА У НИШУ

Пројекат обухвата реконструкцију и доградњу постојећег објекта склоништа са гаражом.

Постојеће стање: Предметна локација на којој је изграђено склониште припада Нишкој градској општини Палилула. Налази се на ободу стамбеног блока, омеђеног саобраћајницама ул. Носилаца Карађорђевог Звезде, ул. Загорке Тошић, ул. Јове Тошића и улицом Војводе Путника. На локацији је склониште заведено на катастарској парцели бр. 6968/1, КО Ниш-Бубањ.



Слика 1. Сателитски снимак локације [5]

Због услова терена, постојеће склониште је делимично укопано, дуж читаве јужне фасаде до нивоа од 415 cm са изграђеним потпорним зидом. У сутерену је склониште двонаменског типа које је у мирнодопским условима предвиђено да се користи као магацински простор, док се у приземљу налази гаража. Бонитет објекта је задовољавајући. На источној и западној страни објекта се налазе саобраћајнице, рампе, за прилаз грађана. Пешачки прилаз објекту и околно уређење парцеле су неуређени.



Слика 2. Постојеће стање, извор: приватна архива

Новопроековано решење задржава постојеће склониште, реконструише гаражу а дограђује се објекат Гимнастичког центра.

Површина к.п. 6968/1 износи 5147 m², од чега БРГП површина објекта пре интервенције износи 3219 m² – површина сутерена 1658 m², површина приземља 1561 m². Са предвиђеном доградњом новопроекована бруто површина објекта износи 9564 m².

На делу два склоништа у сутерену се планирају радови ревитализације и реновирања, и доградња простора за јаму лифта, док се на средишњем (магацинском) делу сутерена планира рушење и изградња нове конструкције објекта јер је постојећа статички неадекватна за планиране радове.

Планирано је уклањање крова и рушење свих грађевинских елемената у приземљу како би се формирао јединствен паркинг простор, степенишни део и улази у објекат.

Такође, планирана је доградња три етаже, једна у габариту приземља док се друге две каскадно повећавају пратећи нагиб терена тако да последња етажа излази на ниво горње улице. Новопроектована спратна висина, како приземља, тако и осталих етажа, износи 3,96 m. Планиран је озелењен раван кров у делу, док је кров изнад последње етаже предвиђен шед кров.



Слика 5. Приказ источне фасаде објекта

Фасада је у највећем делу застакљена, портали су алуминијумски застакљени млечним стаклом, са бетонским испустима плоче на које су окачени брисолеји, дуж читаве северне фасаде, а на осталим само у делу. Брисолеји су пројектовани као плоче од перфорираног лима са могућношћу отварања, а дизајн перфорације је произашао из анализе основних гимнастичких покрета.



Слика 3. Основни гимнастички покрети



Слика 4. Приказ перфорације брисолеја

Завршна обрада је бакарни премаз а плоче се постављају на челичну подконструкцију са осветљењем у доњој зони. Подконструкција и облик брисолеја на северној фасади асоцира на покрет - талас који прави трака у ритмичкој гимнастици.



Слика 6. Приказ северне фасаде објекта

Функционално решење. У сутерену објекта се налазе два двонаменска склоништа која задржавају своју функцију, и средишњи магацински део који се руши, и на месту којег се подиже нова конструкција за улазни хол са галеријом трофеја и кафе-баром. Планира се и повећање габарита сутерена због доградње простора за јаму лифта који је пројектован са почетним новоом на приземљу. Постојећа грађа која се налази на приземљу делимично мења своју функцију – гаражни боксеви се руше и образују се паркинг места, паркиралиште за бицикле, техничке просторије и улази у објекат са вертикалним комуникацијама.



Слика 7. Приказ објекта са западне стране

Источни улаз у објекат се користи претежно за приступ управном / административном делу центра, средишњи улаз је намењен првенствено члановима, док је западни предвиђен за тренере. На прву етажу се смештају просторије управе – канцеларије, тоалети и заједнички простори; три сале, свлачионице за чланове и тренере као и заједничке просторије; ординација физиотерапеута.

На другој етажи се налази главна гимнастичка сала, са једном помоћном, техничким просторијама и оставама; свлачионице за чланове и тренере и заједнички простори. Главна сала има дуплу висину и из ње се директно може приступити степенишном делу који води на простор трибина на трећој етажи. Последња, трећа, етажа је у равни са горњом котом терена, и на њу се може директно приступити са улице Војводе Путника. На њој се налазе трибине и велики хол са тоалетима за посетиоце.



Слика 8. Приказ јужне фасаде објекта

Пешачки прилаз приземљу објекта је планиран изградњом нових прилазних рампи, ширине 180 см, нагиба до 8,3%, једне на источној и друге на западној страни објекта, у оквиру предметне парцеле. За потребе рампи ће бити потребно ојачати постојеће и изградити нове потпорне зидове. На ободу потпорних зидова, али и уз пешачке рампе, поставља се сигурносна ограда.

Сутеренском делу се приступа директно са тротоара, а испред локала се формира мањи плато. Плато, и све пешачке комуникације на парцели се поплочавају бетонским плочама у земљаним тоновима. Колски прилаз објекту, тј. гаражном простору, је обезбеђен постојећим колским рампама са источне и западне стране објекта и предвиђен је као једносмеран, тако да се на источном делу налази улаз а на западном излаз.



Слика 9. Приказ објекта са источне стране

4. ЗАКЉУЧАК

Гимнастички центар, као и било који други спортски центар, који је првенствено намењен младим спортистима, мора да задовољи и обезбеди много више од самог задовољења функције и потребне величине простора за бављење одређеним спортом.

Он мора да обезбеди забаву и окружење погодно за здрав психо-физички развој младог спортисте, да својим дизајном допринесе јачању заједништва и спортског духа, да позива на дружење и истрајност.

Овакав један објекат мора такође да испуни и своје „обавезе“ према непосредној околини у којој се налази, поштујући постојеће репере и квалитете, али и према читавој животној средини тако што ће своју енергетску ефикасност подићи на највиши ниво, а негативан еколошки утицај свести на минимум.



Слика 10. Приказ објекта са источне стране

6. ЛИТЕРАТУРА

- [1] Бачанац, Ј., Петровић, Н., Манојловић, Н. (2011). *Психолошке основе тренирања младих спортиста*. Београд: Републички завод за спорт, Портал.
- [2] Gould, D & Horn, T. (1984). *Participation Motivation In Young Athletes*. In Silva J. M. & Weinberg, R. S. (Eds.), *Psychological Foundation Of Sport* (pp. 359-370), Champaign, IL: Human Kinetics.
- [3] Smoll, F. L. & Lefebvre, M. L (1979). *Psychology of Children in Sport*. *International Journal of Sport Psychology*, 10, 173-177.
- [4] Schloder, E. M. & McGuire, R. (2007). *Coaching Athletes: A Foundation for Success*, Los Angeles: LA84 Foundation.
- [5] Слика 1. Сателитски снимак локације, <https://www.google.com/intl/sr/earth/>, преузето 12.02.2021.

Кратка биографија:



Невена Чарапић рођена је у Загребу 1988. године. Мастер рад на Факултету техничких наука из области Архитектонског и урбанистичког пројектовања одбранила је 2021. године. контакт: nevena.carapic@yahoo.com